

Membres numeraris

Jaume Guillamet Lloveras

Em plau molt presentar la candidatura del Dr. Jaume Guillamet Lloveras per a accedir a una plaça vacant de membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans, adscrita a la Secció de Filosofia i Ciències Socials, i, dins d'ella a l'àmbit de la comunicació.

És per mi un honor i una satisfacció. També una responsabilitat. La responsabilitat de fer una presentació que reflecteixi amb justícia els mèrits d'aquest candidat que fou proposat inicialment el passat 9 d'octubre de 2013 per Maria Corominas, Miquel de Moragas, Josep González-Agàpito, Josep Maria Panareda i jo mateix.

Jaume Guillamet Lloveras, nascut a Figueres l'any 1950, és doctor en història contemporània per la Universitat de Barcelona des del 1990. S'havia llicenciat en geografia i història per la mateixa Universitat l'any 1986. S'havia graduat en periodisme per l'Escola de Periodisme de l'Església l'any 1971.

Des de l'any 2000 és catedràtic d'història del periodisme a la Universitat Pompeu Fabra. Allí ja impartia docència, com a professor titular, des de la fundació dels estudis de periodisme el 1992. Fins a aquell any i des del 1987 havia exercit de professor associat de periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona.

La seva activitat de recerca i de divulgació científiques s'ha substantivat en una excel·lent producció bibliogràfica en el seu àmbit: la història del periodisme i de la comunicació, matèria dins la qual és autor de tretze llibres; i coautor, editor o curador de deu obres més. Unes i altres són de referència en la literatura especialitzada de dins i de fora de Catalunya.

Les darreres publicacions d'aquesta abundosa bibliografia són el resultat del seu treball com a investigador principal en dos projectes competitius a escala estatal aplicats a l'estudi de la premsa catalana i forana durant l'anomenada *transició democràtica espanyola* del segle xx.

També participa com a investigador en un altre projecte competitiu d'I+D+I sobre ètica i deontologia informativa a Catalunya. Altrament, ha dirigit a Andorra una recerca sobre la premsa històrica en aquell estat. És així mateix el director del programa de recerca del nostre Institut dirigit a establir el catàleg històric general de la premsa catalana des del 1641, projecte del qual sóc tutor.

La participació directa del Dr. Guillamet en la investigació hemerogràfica no el priva, ans el contrari, d'assumir compromisos, sempre generosos, amb funcions de gestió de la recerca.

Des del 2007, Jaume Guillamet és coordinador del Grup de Recerca en Periodisme, reconegut per l'AGAUR. Des del 1997 és coordinador de l'Aula Diari de Barcelona d'Història del Periodisme, fundada a partir d'un conveni entre la Universitat Pompeu Fabra i l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Ara és també coordinador del programa de doctorat en comunicació de dita universitat.

La tasca investigadora del doctor Guillamet ha assolit una rellevant projecció internacional. És membre del consell editorial de la revista anglesa *Journalism Studies*; corresponal de la revista francesa *Le Temps des Médias*, editada per la Société pour l'Histoire des Médias, i forma part dels comitès científics de la revista *Textual & Visual Media*, publicada per la Sociedad Española de Periodística, i de la *Revista Internacional de Historia de la Comunicación*, promoguda per l'Asociación de Historiadores de la Comunicación.

Durant el seu curs sabàtic va investigar a Londres, amb el professor Paul Preston, a la London School of Economics and Political Science, sobre el tractament que va fer la premsa britànica de l'anomenada *transició democràtica espanyola* de l'immediat post-franquisme.

A casa nostra, a l'Institut d'Estudis Catalans, és membre del consell de redacció de la revista *Comunicació*, editada per la Societat Catalana de Comunicació, filial d'aquesta Secció que avui ens convoca.

Aquestes mostres de confiança de la comunitat científica en les virtuts acadèmiques del catedràtic Guillamet queden reflectides també en el càrrec de vicepresident de l'Asociación de Historiadores de la Comunicación, pel qual fou elegit l'any 2010. També en els que havia exercit abans, en aquesta casa, com a president de la Societat Catalana de Comunicació (des de 1991 fins a 1997), i a escala internacional com a tresorer de l'Asociación Europea d'Ensenyament del Periodisme, amb seu a París.

Jaume Guillamet aplica també aquesta voluntat de servei en acceptar, com ha fet durant anys, càrrecs de gestió universitària que, com sabeu, requereixen sacrificis altruistes. D'aquesta dimensió de la seva personalitat i de les seves capacitats en puc donar fe d'una manera encara més personal i directa. Va acceptar treballar com a cap d'estudis, i després com a vicedegà, en l'equip que vaig dirigir com a degà en els anys fundacionals de la llicenciatura de periodisme a la Universitat Pompeu Fabra. Fou després director del Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual d'aquella universitat; degà més tard dels estudis de periodisme, i vicerector després d'Infraestructures i Fundacions, càrrec des del qual va impulsar i supervisar el projecte i les obres del Campus de la Comunicació en el districte 22@, en el barri barceloní del Poblenou, una aportació excel·lent a l'enfortiment de la capital de Catalunya com a referent de la innovació, la docència i la recerca en els avenços tècnics i professionals del camp de la comunicació pública.

L'accés del doctor Jaume Guillamet a membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans seria el reconeixement a una vocació de recerca iniciada amb encerts fa quaranta anys, reforçaria el nostre cos acadèmic amb la incorporació d'un excel·lent investigador en actiu, i renovaria una tradició d'estudis socials arrelada en els orígens de la nostra institució.

Cal no oblidar que els alts estudis sobre història de la premsa, i la pràctica responsable i compromesa del periodisme, formaren part del nucli fundador de l'Institut d'Estudis Catalans, amb les aportacions de membres que reeixiren en el conreu del periodisme professional i del seu estudi, com Miquel dels Sants Oliver, Joan Maragall i Pere Coromines, i en l'articulisme periodístic incidental en el cas de Josep Pijoan i Josep Puig i Cadafalch.

Fou també en els cercles de l'Institut que es va covar l'obra magna de Joan Givanel i Mas, els tres volums d'hemerografia històrica i registral de la premsa catalana, un autèntic monument de la literatura especialitzada, sense parió amb altres cultures, fins i tot amb les més avançades en aquesta matèria. El doctor Jaume Guillamet ha estat un pioner en la renovació d'aquesta vella i rellevant tradició catalana.

L'any 1975, quan ell en tenia vint-i-cinc, tot just acabades les dues carreres que el formaren en història i en periodisme, va publicar a Edicions 62 el llibre anomenat *La nova premsa catalana*. Tres anys més tard, l'editorial Selecta li editava el llibre *La premsa de les comarques gironines*, pel qual va rebre el Premi Catalònia de Monografies Comarcals. En les dues obres despuntava aquella primera línia de recerca, basada en una teoria pròpia, que podríem anomenar «doctrina Guillamet», sobre la posició determinant que la premsa local i comarcal catalanes ocupaven en el redreçament nacional de Catalunya.

Fou Guillaumet, també, l'autor que va descriure el fenomen de l'abundor i qualitat a Catalunya de la premsa territorial intensiva, ara anomenada *de proximitat*, com un tret genuí del sistema comunicatiu català. Aquest projecte inicial de recerca i d'elaboració el portaria a la seva desclosa en el tractat intítulat *La premsa comarcal. Un model català de periodisme popular*, llibre publicat per la Generalitat de Catalunya l'any 1983.

Durant aquells deu anys, que van del 1973 al 1983, Guillaumet havia fet compatible la seva feina d'investigador capdavanter amb l'exercici reeixit del periodisme, primer en el diari *Tele/Expres*, on fou successivament redactor, cap de la secció Comarques i sotsdirector; després, en el diari *Catalunya-Express*, on fou també sotsdirector, i, més tard, com a sotsdirector del diari *Avui*.

Aquesta mateixa voluntat professional el portà durant un breu parèntesi de temps a entrar al servei de l'administració pública com a cap de premsa de l'Ajuntament de Barcelona, després d'haver assumit també responsabilitats en la gestió professional corporativa com a vocal de la Junta Directiva de l'Associació de la Premsa de Barcelona i, més tard, de la primera Junta de Govern del Col·legi de Periodistes de Catalunya.

Fou també director d'*Annals del Periodisme Català*, revista d'alts estudis editada per l'organisme col·legial català, fundada abans de la guerra, suspesa durant la franquisme i recuperada en els anys vuitanta a partir de la iniciativa, entre altres, del professor Jaume Guillaumet.

La represa de l'activitat investigadora i docent per part del Dr. Guillaumet a partir del 1987, quan fou contractat com a professor associat de periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona, ha estat i és esponentosa. Aquell mateix any va publicar una obra de divulgació, intítulada *La premsa a Catalunya*, editada pel Col·legi de Periodistes i la Diputació de Barcelona, llibre que era, en certa manera, una síntesi renovada dels tres treballs anteriors abans esmentats.

I, també el 1987, va publicar un manual que anomenà *Conocer la prensa. Introducción a su uso en la escuela*, que li fou encarregat per l'editorial Gustavo Gili, en el marc de les propostes didàctiques basades en el diari com a eina auxiliar en l'ensenyament, fórmula que en aquells anys era experimentada a Bèlgica i França, entre altres països.

En una mateixa línia de síntesi, divulgació i, en definitiva, pedagogia —social o escolar—, Jaume Guillaumet va publicar, ja en els anys noranta, altres obres valuoses: *Història de la premsa, la ràdio i la televisió a Catalunya, 1641-1994* (La Campana, 1994) i *Premsa, franquisme i autonomia* (Flor del Vent, 1996). En aquestes obres com autor i, en d'altres, com a coautor. Són els casos, aquests darrers, de *Carles Fages de Climent. Articles* (Braú Editors, 2003), *Història del periodisme universal* (Ariel, 2004), *'Studium', la revista del jove Dalí* (Braú Editors, 2004), *La revolució del bon gust. Jaume*

Miravittles i el Comissariat de Propaganda de la Generalitat (Viena, 2006), *Història de la premsa andorrana* (Biblioteca Nacional d'Andorra, 2007), *Història de la premsa de Figueres, 1809-1980* (Ajuntament de Figueres, 2010), i, també com a coautor, aquest mateix any, *El periodismo en las transiciones políticas* (Biblioteca Nueva, 2014).

Com a editor ha publicat també aquest any 2014, a l'editorial L'Avenç, el llibre intítulat *El desafiament català. Un relat internacional de la Transició*, obra col·lectiva que presenta part dels resultats del projecte de recerca que lidera com a investigador principal en el marc de l'anomenat *Plan Nacional I+D+I*.

Tot just fa deu anys, com a culminació madura d'aquestes tasques investigadores, Jaume Guillamet va aportar als alts estudis acadèmics una obra que esdevé fonamental pels avenços de la recerca catalana en història de la premsa i del periodisme. En alguns aspectes i amb una cobertura històrica encara parcial, supera amb escreix documental i en abast interpretatiu els volums clàssics de Joan Givanel i Mas, i de Rafael Tasis i Joan Torrent. És la que porta per títol *Els orígens de la premsa a Catalunya. Catàleg de periòdics antics (1641-1933)*, editada per l'Arxiu Municipal de Barcelona (2003), seguida set anys després per l'obra que porta per títol *L'arrencada del periodisme liberal. Política, mercat i llengua a la premsa catalana (1833-1874)*, editada per Eumo Editorial (2010).

Són les primeres grans fites d'un projecte personal ambiciós de treball hemerogràfic sistemàtic i exigent, de comparatística en ciències socials i d'interpretació analítica en els terrenys de la història i de la premsa. De fet, ja a l'any 1992, la Generalitat de Catalunya li havia publicat un assaig, l'intítulat *La formació de la premsa moderna. Periodisme, política i cultura a la Barcelona progressista, 1840-1843*, llibre que anunciava el propòsit del doctor Guillamet d'avançar en una línia de recerca que ara culmina de manera admirable i satisfactòria pel conjunt dels estudis periodístics i comunicacionals.

La seva tesi doctoral, publicada l'any 1999 per l'Institut d'Estudis Empordanesos amb el títol *Abdon Terradas. Primer dirigent republicà, periodista i alcalde de Figueres*, reblava aquest capteniment de recerca en les arrels del periodisme modern català, i la seva vinculació gairebé inevitable amb els processos d'evolució històrica de la política. En aquesta mateixa perspectiva de comparatisme entre periodisme i altres àmbits del coneixement humanístic i social, escau esmentar el llibre *L'Empordà dels escriptors*, editat l'any 2009 per L'Avenç. Tracta de la construcció del mite polític i literari de l'Empordà fonamentat en l'obra periodística i literària dels principals escriptors catalans dels segles XIX i XX.

És a punt de sortir, altrament, un nou llibre del doctor Guillamet que és el primer volum del resultat d'un treball ingent i exhaustiu desplegat durant anys per ell amb el

suport determinant dels programes de recerca que convoca la Secretaria Científica de l'Institut d'Estudis Catalans, i del qual sóc tutor. Aquesta obra novella, que ja es troba a la impremta, porta el títol de *Catàleg històric general de la premsa en català. L'eclosió dels periòdics (1641-1898)*. És un volum que completa amb escreix documental i en abast interpretatiu les obres colossals de Joan Givanel i Mas, i de Rafael Tasis i Joan Torrent. Enllaça, per tant, en aquest camp del coneixement, amb els clàssics de l'especialitat vinculats als cercles fundacionals de l'Institut d'Estudis Catalans.

D'acord amb les normes que regulen el funcionament de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, quan ens pronunciem formalment i en vot secret sobre l'ingrés de nous membres, ens cal disposar d'informació sobre tres aspectes del candidat: 1) la competència acadèmica, 2) el compromís amb la catalanitat, i 3) la disponibilitat a treballar per l'Institut.

Confio haver aportat la informació necessària per afinar els nostres criteris respecte a un candidat que trobem en el primer rengle dels estudis catalans en el camp de la comunicació i del qual podem esperar raonablement que estarà disposat a treballar amb altruisme al servei de l'Institut.

Text llegit pel senyor Josep M. Casasús i Guri en el Ple del dia 17 de novembre de 2014

Josep Olesti i Vila

Josep Olesti i Vila va néixer a Barcelona el 20 d'abril del 1961. Es va llicenciar en filosofia a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) el 1984. Després d'uns quants anys de docència a l'ensenyament secundari i d'una estada de recerca amb una beca al Leibniz-Archiv de Hannover, va ser convidat a ensenyar a la mateixa UAB a partir del curs 1989-1990 i s'hi va doctorar el 1991 amb la tesi «La interpretació kantiana de Leibniz», a la qual em referiré més endavant. Des del